

Πανσέληνα

Κάθε δεύτερη Πανσέληνο

- Μυτιληναίων Λόγος
- Τέχνες
- Πολιτισμός

Αλέξανδρος Βακιρτζής

κόσμοι
παράλληλοι

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ
"Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ"

Εκδότης - Διευθυντής
Περικλής Φ. Μαυρογιάννης

19

ΜΥΤΙΛΗΝΗ
Μοιράζεται χάρισμα

ΟΙ ΣΟΛΙΣΤΟΙ

Με το φακό του Ηλία Μεφίρη Η φυλακή Ηλία Βενέζη (Αίβαλι, 1922)

«Έθεντό με εν λάκκω κατωτάτω εν σκοτεινοῖς και εν σκιά θανάτου», Ψαλμός του Δαβίδ



Συγκλονιστική αφήγηση - μαρτυρία του Βενέζη στο βιβλίο του «Το Νοῦμερο 31328» (γραφή πρώτη, το 1924), σήμερα, εκδόσεις "ΕΣΤΙΑΣ" Ιαν. 2010, με ξυλογραφία εξωφύλλου Κ.

Γραμματόπουλου.

- 2 Με το φακό του Ηλία Μεφίρη
Η φυλακή του Ηλία Βενέζη
- 3 "3 Χρόνια α σελάννα"
του Περικλή ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ
- 4 "Νίκος Τσολάκης", Ένας διαπρεπής
καλλιτέχνης από τη Μυτιλήνη.
Της Ανθούλας ΔΑΝΙΗΛ
- 6 "Μήτσος Καμήτζος, ο ασυμβίβαστος"
Του Αριστείδη Κ. ΓΙΑΠΑΛΗ
- 8 "Ο ζωγράφος Αλέξανδρος Βακιρτζής
και το ευδιέξοδον επιμύθευμα"
του Δημήτρη ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΥ
- 10 "Νίκος Περέλης. Μια τιμητική Βραδιά
και το βιβλίο του "Ο Κώδικας της Μάσκας"
Ομιλία Φαίδωνα ΘΕΟΦΙΛΟΥ
- 12 "Ο Ηλίας Βενέζης για τον
Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη"
Του Στρατή ΑΛ. ΜΟΛΙΝΟΥ
- 13 "Εκδήλωση - Μνήμη
Μίλτου και Ιωάννη Κουντουρά"
στο Σκόπελο Γέρας, του Π. Μ.
- 15 "Πόρτες τ' Αίβαλιού"
ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΣ: Ηλίας Μεφίρης

Εξώφυλλο: "Πανσέληνος στο λιμάνι",
Έργο του Αλέξ. Βακιρτζή
Λογότυπο: της Μαρίας Καλλιπολίτου

Εσωτερικές Σελίδες:

* Φωτογραφίες 5, Ηλία Μεφίρη	σ. 3, 14
* Φωτό: 2, Ν. Τσολάκης	σ. 4, 5
* Σκίτσο του Μ. Καμήτζου, από τον Μίλτη Παρασκευαΐδη	σ. 7
* 3 έργα του ζωγράφου Αλέξ. Βακιρτζή	σ. 8, 9
* Φωτό του Ν. Περέλη και εξώφυλλο βιβλίου του	σ. 10
* Πορτρέτο Αλέξ. Παπαδιαμάντη, έργο του Φ. Κόντογλου και Η. Βενέζη, ξυλογραφία του Κ. Γραμματόπουλου	σ. 12
* Φωτό: Μίλτος και Ιωάννης Κουντουράς	σ. 13

α σελάννα

ΤΕΥΧΟΣ 19°
24 Αυγούστου 2010
Κυκλοφορεί δωρεάν
κάθε δεύτερη Πανσέληνη

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ
«Ο Θεόφιλος» (1977)
Θέστρο ΦΟΜ
Δ/ση: Ταχ. Θυρ. 68 • 811 00 ΜΥΤΙΛΗΝΗ
Τηλ. & Fax ΦΟΜ: (+30) 22510 43533
e-mail: phomyt@yahoo.gr
www.fom.org.gr

Εκδότης - Διευθυντής - Επιμελητής
ΠΕΡΙΚΛΗΣ Φ. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ,
Πρόεδρος ΦΟΜ
Κιν: 6977 92 29 79 • Τηλ/Fax: 22510 20785

Σελιδοποίηση - Εκτύπωση
PROMOLINE A.E.
Αγ. Ειρήνης 7 • 81100 Μυτιλήνη
Τηλ. & Fax: 22510 44054, 22510 41554
e-mail: promoline@les.forthnet.gr

Παρακαλούμε οι συνεργασίες - κείμενα
προς δημοσίευση να είναι σύντομα και πε-
ριεκτικά ει δυνατόν σε ηλεκτρονικό αρχείο
στο e-mail: promoline@les.forthnet.gr

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση του περιεχο-
μένου του περιοδικού μόνο με ονομαστική
αναφορά του τίτλου του

ISSN: 1791-4272

Αριθμός Αδείας ΕΛ-ΤΑ 8217

Η

ΕΚΔΟΣΗ και δωρεάν κυκλοφορία ενός λογοτεχνικού περιοδικού, σ' ένα απ' τα νησιά του Αιγαίου μας, που κατ' ευφημισμό τα βαφτίζουν «παραμεθόρια», καλή ώρα σαν την πατρίδα μου τη Λέσβο - Μυτιλήνη, προφανώς είναι **τόλμημα**, που κρύβει μέσα του **πρόκληση**. Και,

μάζονται από τις λέξεις (ονόματα)», ή άλλως πως το: «**Πρόσωπο - άνθρωπος**» που «**μεταμορφώνεται**» με τον **Λόγο** - **λέξεις**, σε δύναμη πνεύματος, βιωνο, πάντα «αγρυπνώντας» μέσα σ' έναν «**φόβο ελευθερίας**», την άσβηστη ιερή εκείνη φλόγα της «**αυτογνωσίας - αυτοσυνειδησίας**» τους, για μνήμες αειθαλείς του **χθες**, μες σ' ένα τόσο εύθραυστο **σήμερα**, για ένα **αύριο** ελπίδας... για τα σπουδαία μιας αυτογνωσίας τους, ως στάση ζωής και ουσία του κόσμου!..

«**Παράδοξο μεν, πλην όμως αισιόδοξο**».

* στην εποχή μας, την επαναστατικά ψηφιακή που χαοτικά τρέφεται με όλο και περισσότερες πληροφορίες και «**μαζικές**» παραπληροφορίες τόσο, ώστε να χάνεται η **ουσία** των ανθρώπων και πραγμάτων,

* σε καιρούς χαλεπούς, στις μέρες μας τις τόσο αφυδατωμένες από αισθήματα, με τις συλλογικές μας κοινωνίες να προχωρούν σε λάθος πορεία, με τον κίνδυνο της αυτοκαταστροφής πάνω απ' τα κεφάλια μας, ίσως, και να μας έλεγε «**ο πάσα-ένας ανυποψίαστος διπλάνος μας**» πως ένα τέτοιο «**τόλμημα**» δεν κρύβει μόνο «**πρόκληση**», αλλά πάνω απ' όλα είναι μια **αγοραία «ου-τοπία»!**..

Έχει όμως έτσι η έκδοση στην επαρχία ενός λογοτεχνικού περιοδικού;

Προφανώς, όχι.

* Μια τέτοια εκδοχή, της **ου-τοπίας**, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί μόνον αν οι μύριοι τόσοι άνθρωποι του Πολιτισμού, των Γραμμάτων, του Λόγου, της Τέχνης και της Επιστήμης, της Δημιουργίας γενικότερα, «**απο-ξενώνονταν**» σε «**ου-τοπικούς**», δηλαδή καταντούσαν στο «**Άτομο - Άνθρωπος**», που ως συνήθως στοχεύει και υλοποιεί, όχι την αεί ζητούμενη **ψυχή** της «**ουσίας**», αλλά *per mare, per terra*: τα της ... «**περι-ουσίας**», με τέτοιο πάθος και βάθος, ώστε, σαν **έτοιμος από καιρό**, με «**προσωπείο**» πια σκοτεινιασμένο, να αυτοβυθίζεται στον πάτο της «**απ-ουσίας**» δηλαδή να είναι «**απών**» απ' το σύνολο των στοιχείων της ζωής που συνθέτουν τη σταθερά φύση των πραγμάτων. Αντιθέτως,

* οι **μη ουτοπιστές**, όλοι εκείνοι, που συνδέονται με την υπόσταση των πραγμάτων, **οι ουσιαστικοποιημένοι**, και κατά τους αρχαίους «**τα όντα που κατονο-**

3 ΧΡΟΝΙΑ α σελάνα

2007-2010

Μυτιληναίων Λόγος - Τέχνες - Πολιτισμός
κάθε δεύτερη πανσέληνο

«**Να μοιράσεις δωρεάν την ψυχή σου**»

ΕΛΥΤΗΣ

* Με αυτές τις σκέψεις, επ' ευκαιρία της έκδοσης και συμπλήρωσης της α' τριετίας, Αυγ. 2007 - 2010, του λογοτεχνικού μας περιοδικού «**α σελάνα**» (τφκ. 1-19), με κατάθεση ψυχής για τον Μυτιληναίων Λόγο, Τέχνες και Πολιτισμό, που «**μοιράζεται χάρισμα**» κάθε δεύτερη πανσέληνο, κλείνουμε αυτό το σημείωμα. Και,

* εκφράζουμε τις ολόθερμες ευχαριστίες μας σε όλους τους συνεργάτες μας, ιδιαίτερα τους δημιουργούς, «**κυνηγούς της αστραπής**», στο μετερίζι της πνευματικής, καλλιτεχνικής και πολιτιστικής μας ζωής και δράσης, για τις τόσο πολύτιμες και αξιόλογες συνεργασίες - κείμενα, δημοσιεύματά τους - στο **α σελάνα**, που όντως του έδωσαν ξεχωριστό κύρος και αναμφισβήτητη ευπρόσωπη προβολή.

Περικλής Φ. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Μυτιλήνη

24 Αυγ. 2010, Πανσέληνος

ΝΙΚΟΣ ΤΣΟΛΑΚΗΣ

Ένας διαπρεπής καλλιτέχνης από τη Μυτιλήνη κερδίζει την Αθήνα και φτάνει στα πέρατα του κόσμου

ΝΙΚΟΣ ΤΣΟΛΑΚΗΣ, «παιδί φανατικό για γράμματα», όπως θα έλεγε και ο Καβάφης, αλλά και για μουσική και κάθε είδος τέχνης, είναι περισσότερο από όλα άνθρωπος του θεάτρου.

Ξεκίνησε από τη Μυτιλήνη. Ο παππούς του, Νικόλαος είχε στην ιδιοκτησία του τον πρώτο κινηματογράφο της πόλης, το *Πάνθεον*, που βρισκόταν μέσα στο σημερινό νέο κήπο της Μυτιλήνης και εκεί έδιναν τις παραστάσεις τους οι θίασοι που έφταναν στο νησί. Η μητέρα του, Νιόνια, ήταν ηθοποιός. Ο πατέρας του, Χριστόφορος, εκλεκτός πιανίστας, μαέστρος και συνθέτης του ελαφρού μουσικού θεάτρου, μαθήτευσε πλάι στον Ιταλό πιανίστα που είχε μετακληθεί για να συνοδεύει τις ταινίες του βωβού κινηματογράφου. Αργότερα αυτονομήθηκε και στην Αθήνα, πια, διέπρεψε γράφοντας οπερέτες και επιθεωρήσεις. Συνεργάστηκε με το Ε.Ι.Ρ. τα μεγάλα θέατρα *Ακροπόλ*, *Περοκέ*, *Βέμπο* και, προπολεμικά, *Μακέδος*, *Μονπάλ*, *Έσπερος*. Ταξίδεψε στη Θεσσαλονίκη, στην Κωνσταντινούπολη, στην Κύπρο καθώς και σε όλα τα μεγάλα καλλιτεχνικά κέντρα της Μεσογείου.

Ο γιος του Χριστόφορου και της Νιόνιας, ο Νίκος, όπως είναι φυσικό, γεννιέται μέσα στο θέατρο. Και από το *Πάνθεον* του παππού βρέθηκε στην Αθήνα, στη Νεάπολη, ή αλλιώς στα Εξάρχεια, μαθητής του 5ου Γυμνασίου Αρρένων Αθηνών, μουσικών δασκάλων και Ωδείων. Εκείνα τα χρόνια, της ανήσυχης εφηβεί-

της **Ανθούλας ΔΑΝΙΗΛ**

Δρ. Νεοελληνικής Φιλολογίας

ας, έπαιζε μπάλα στο γήπεδο του Παναθηναϊκού, στη θρυλική Λεωφόρο, με συμπαίκτη τον συνονόματό του Νίκο Κούρκουλο με τον οποίο αργότερα βρέθηκε να συνυπηρετεί στο Λιμενικό και μαζί τους ο πολύς Κώστας Λινοζυλάκης, η μεγάλη φήμα του *τριφυλλιού*. Κι από τα χρόνια της όμορφης πρώτης νιότης, κάνοντας άλμα υπερατλαντικό, βρέθηκε να σπουδάζει στο πανεπιστήμιο «Concordia» του Μόντρεαλ, από το οποίο παίρνει πτυχίο και μεταπτυχιακό τίτλο. Και τότε ανοίγουν οι δρόμοι για τη μεγάλη καλλιτεχνική καριέρα μέσα και έξω από την Ελλάδα.

Ο Τσολάκης ταξίδεψε πολύ. Έγγραψε τη δική του μουσική, ενορχήστρωσε και διασκεύασε γνωστές επιτυχίες, ελληνικές και ξένες, διηύθυνε ορχήστρες και μικρά μουσικά σχήματα, πήρε μέρος σε φεστιβάλ παίζοντας πιάνο πάνω στα υπερωκεάνια και στα κρουαζιερόπλοια, στα θέατρα - *Βέμπο*, *Περοκέ*,



Ο Νίκος Τσολάκης με την ορχήστρα του

Παρκ, Μετροπόλιταν, Άλσος Παγκρατίου, θέατρο Περιστερίου κ.ά- στα κοσμικά κέντρα, στις ταβέρνες και στις γνωστές μπουάτ. Στην πλούσια αυτή καριέρα του συνεργάστηκε με γνωστά ονόματα του θεάτρου, τον Κώστα Χατζηχρήστο, τον Λάμπρο Ζούνη, πατέρα της Πέμης Ζούνη και άλλους, καθώς και με τραγουδιστές όπως η Νίκη Καμπιά (στην οποία πρόσφατα το περιοδικό *ασελάνα* έκανε εξαιρετικό πορτρέτο), ο Παντελής Τιτάκης, η Άντζελα Ζιλία, ο Τέρης Χρυσός, η Φρύνη, ο Σάκης Παπανικολάου, η Μάγια Μελάγια, η Νάντια Κωνσταντοπούλου, η Αγνή και άλλοι πολλοί καλλιτέχνες, τους οποίους συχνά έχουμε την ευκαιρία να θαυμάσουμε στον ασπρόμαυρο ελληνικό κινηματογράφο. Να μην ξεχάσουμε και τη συνεργασία του με την Έλενα Κυράνα, μια από τις πολύ σπουδαίες τραγουδίστριες του Νέου Κύματος, καθώς και με την ηθοποιό Νέλλυ Παππά που έκανε το ντεμπούτο της και ως τραγουδίστρια με το τραγούδι του Τσολάκη «Όλα τα ξεχάσες», σε στίχους του πασίγνωστου Μπάμπη Βασιλειάδη ή Τσάντα, με το οποίο συμμετέσχε και στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης.

Η πλούσια εμπειρία του διοχετεύτηκε και στη διδασκαλία στη Σύγχρονη Σχολή Μουσικής, όπου συνεργάστηκε με άλλους επιφανείς συναδέλφους του. Στην 1η, μάλιστα, Συναυλία της Σχολής (1968-69), στην Ορχήστρα του Κώστα Κλάβα, ο Νίκος Τσολάκης έπαιξε πιάνο μαζί με τον Τάκη Αθηναίο, Γιώργο Θεοδοσιάδη και Λάκη Παλίδη. Στη συναυλία αυτή τραγούδησαν το τραγούδι του Τσολάκη, η Μαίρη Χατζάκη «Μέρες οχτώ», και ο Σταύρος Παρίδης «Καινούρια μέρα», σε στίχους Τζεφρόνη και τα δύο. Στη δεύτερη συναυλία, όπου, μεταξύ άλλων, συμμετείχαν και ο Γιάννης Βογιατζής, η Τζένη Βάνου και η Σούλη Σαμπάχ, στο πιάνο και πάλι ήταν ο Νίκος Τσολάκης και τα τραγούδια του «Βρήκα μια καινούρια αγάπη», με το οποίο επίσης πήρε μέρος στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, και «Ο Μανώλης» τραγούδησαν η Β. Γραϊκού και ο Δ. Δεναζιάς αντίστοιχα.

Στις πολύ σημαντικές συνεργασίες του ανήκει και ο δημοφιλέστατος Γιάννης Πάριος, ο οποίος πλάι του έκανε τα πρώτα του καλλιτεχνικά βήματα και τραγουδούσε αποκλειστικά τραγούδια του Τσολάκη. Ο Πάριος, που με τη βελούδινη φωνή του έμελλε να γοητεύσει το ελληνικό κοινό και του οποίου το ταλέντο είχε διακρίνει εξ αρ-

χής ο Τσολάκης, συνεργάστηκε μαζί του και στην μπουάτ «Κατακόμβη», όπου, μεταξύ άλλων τραγουδούσε τη γνωστή επιτυχία του Τσολάκη, σε χασάπικο ρυθμό:

Μου 'δειξες αχαριστία/ δίχως αφορμή κι αιτία

Ντροπιασμένη αν έρθεις πίσω / πώς να σου το συγχωρήσω
καθώς και το «Στρατί-στρατί», σε στίχους Τζεφρόνη, που επίσης το είχε τραγουδήσει με επιτυχία η Μαρίζα Κοχ στο θέατρο του Άλσους δυο χρόνια πριν.

Τα τελευταία είκοσι επτά χρόνια ο Τσολάκης διδάξε πιάνο και ανώτερα θεωρητικά στο Ωδείο *Ορφείον Αθηνών*. Μια, όμως, από τις σημαντικότερες δραστηριότητες της ωριμότητάς του είναι η δημιουργία της *Ορχήστρας των Βετεράνων Μουσικών Ελλάδος*, που αριθμεί δεκαεπτά μέλη, με την οποία επανέφερε στην επικαιρότητα όλη τη γενιά της εποχής του, τη γενιά των κοσμικών κέντρων και των μπουάτ και τα γνωστά ονόματα της εποχής του '60.

Ο Τσολάκης έχει ένα μέγα προσόν. Δεν είναι αγνώμων και ποτέ δεν ξεχνά τους ανθρώπους που τον βοήθησαν, τον δίδαξαν ή με οποιονδήποτε τρόπο υπήρξαν σημαντικοί στο χώρο του τραγουδιού. Έτσι πρόσφατα, παρουσίασε από το Ραδιόφωνο του 984 την εκπομπή «Περασμένα Ναι, ξεχασμένα Όχι», με μουσικό συνδαιτυμόνα τον Ζακ Μεναχέμ. Στην εκπομπή αυτή προσκλήθηκαν να μιλήσουν για το έργο τους άνθρωποι του χώρου. Κι επειδή πολλοί άξιοι άνθρωποι δεν ήταν πια στη ζωή, η μουσική τους όμως είναι - «ο βίος βραχύς, αλλά η τέχνη μακρά»- στο προσκλητήριο ανταποκριθήκαν οι δικοί τους. Ανάμεσα σ' αυτούς ήταν πολλοί από τους οι προαναφερθέντες καθώς και ο Κώστας Καπνίσης, οι δύο κόρες του Μιχάλη Σουγιούλ (για τον πατέρα), η Νάντια Κωνσταντοπούλου (για τον Τάκη Μωράκη), ο Γεράσιμος Λαβράνος, ο Ζακ Ιακωβίδης, ο Λέανδρος, ο Ανδρέας Χατζηαποστόλου (για τον πατέρα του Νίκο), η σύζυγος του Γ. Βέλλα, η Μαρία και ο Γιώργος Μούτσιος, η Κλειώ Δενάρδου, η Ελίζα Μαρέλι, ο Ανδρέας Οικονόμου, ο Νάσος Πατέτσος, Κώστας Κλάβας. Για τους απόντες Γ. Κωνσταντινίδη ή Κώστα Γιαννίδη, Γ. Σπάρτακο, Κ. Πρέντα, Λ. Μαρκέα, Λεό Ραπίτη, Τώνη Μαρούδα, Αττίκ, Γ. Μουζάκη, Μ. Θεοφανίδη, Ι. Ριτσιάρδη μίλησε ο ίδιος ο μαέστρος. Ο μακρύς κατάλογος δείχνει την ευαισθησία του **μαέστρου Νίκου Τσολάκη** που, όταν του δόθηκε η ευκαιρία, θέλησε να ανανεώσει το ραντεβού της τέχνης και των ομοτέχνων του με την εποχή μας, που συχνά την διακρίνει η λήθη.

Αεικίνητος και ανήσυχος, διευθύνει ακόμα την Ορχήστρα του, τρέχει όπου πιστεύει πως μπορεί να αναζωογονήσει ανθρώπους που έχουν ανάγκη και, αφού δώρισε την προσωπική του μουσική περιουσία και δημιούργησε τη *Μουσική Βιβλιοθήκη του Πολιτισμικού Οργανισμού του Δήμου Αθηναίων*, τώρα ασχολείται με τη Μουσική Βιβλιοθήκη «Απόλλων» του Πανελληνίου Μουσικού Συλλόγου Βετεράνων Μουσικών. ■



Μήτσος Καμίτζος,

Στο πλαίσιο των εκδηλώσεων της η Δημόσια Ιστορική Βιβλιοθήκη της Μήθυμνας διοργάνωσε στο Πνευματικό Κέντρο στις 19.8.2010, μια εκδήλωση τιμής και μνήμης για τον Μήτσο Καμιτζό, τον ερημίτη, πνευματικό άνθρωπο, ποιητή, συγγραφέα.

Ομιλητής ο προσωπικός του φίλος Αριστείδης Κ. Γιαπαλής.

Η αίθουσα κατάμεστη, το ακροατήριο και μετά το τέλος της ομιλίας δεν αποχωρούσε.

Η συγκινησιακή φόρτιση έντονη όσο και η γνήσια προσωπικότητα του τιμώμενου.

Από την ομιλία του Αριστείδη Κ. Γιαπαλή δημοσιεύουμε τα επιλογικά της, και δεδομένου ότι ο ομιλητής δεν μίλησε από χειρόγραφο, τηρήθηκε πιστά ο προφορικός του λόγος.

Dear Agnes
 A. E. Prange has been very
 kind and good to me
 J. H.

Η Λαχρία του περσέως
 Ήκει πού ο δόρυς αίνωνος
 ο δ' αράς το ευχέοι.
 Ποιός εγὼς ναυ ποιός ^{τοῦτος} ~~τοῦτος~~
 δὲ κράτος εἶας, εἶας.
 "Οὐδὲν οὐδ' ἐκποδὸν
 δὲ με' αὐτοῦ δὲ δ' αἰῶνι.
 Κρατοὶ γὰρ δ' αὐτοῦ
 καὶ πῶς δὲ δ' αὐτοῦ.
 τοὺς εἰς τὴν αὐτοῦ
 καὶ βῆτος δὲ αἶψα καὶ.
 δὲ νῦν καὶ νῦν καὶ.
 καὶ δ' αὐτοῦ με' αὐτοῦ.
 καὶ πῶς τὸ βασιλεὺς
 τοὺς αὐτοῦ δ' αὐτοῦ.
 καὶ αὐτοῦ οὐδ' αὐτοῦ
 καὶ αὐτοῦ δ' αὐτοῦ
 καὶ με' αὐτοῦ δ' αὐτοῦ
 με' αὐτοῦ δ' αὐτοῦ
 καὶ αὐτοῦ δ' αὐτοῦ
 καὶ αὐτοῦ δ' αὐτοῦ

Με τον Μήτσο Καμίτσο μετά το γυρισμό μου από το Παρίσι, είχαμε πολλές συζητήσεις για ποικίλα θέματα. Ανάμεσα στα άλλα θυμάμαι πόσο τον βασάνιζε το πρόβλημα της αυτεξουσιότητας του ανθρώπου και ιδιαίτερα του πνευματικού δημιουργού.

Επίσης τον αγωνιώδη λόγο του για τις πολιτισμικές ρίζες του καθένα και τον πρέπει σεβασμό στην ιστορία, στην καταγωγή του.

Αυτός ο οικουμενικός άνθρωπος που ένθεος όντας αναφερόταν στο Θεό και τον Αλλάχ με τον ίδιο σεβασμό, θεωρούσε τα υπαρξιακά τούτα στοιχεία απαραίτητα για τη θεμελίωση μιας στέρεης προσωπικότητας και κατ' επέκταση θεμέλιο για το σεβασμό του άλλου.

Έτσι στη Μηθυμναία γη, που επέλεξε για καταφύγιό του μετά την Μικρασιατική Καταστροφή δίνει στον πρωτότοκο γιό του το όνομα του Αρίωνα (έφυγε δυστυχώς αυτές τις μέρες), και αναρωτιέται γιατί εξοβελίζεται από την καθομιλώμενη ονομασία **Μήθυμνα**, μήπως γιατί το παρατσούκλι διώχνει πάντα το πραγματικό επώνυμο ή μήπως γιατί το ο **Μόλυβος** έχοντας το γράμμα λ είναι πιά γλυκύχος.

Ο Γ. Βαλέτας πάντως στον πρόλογό του στο «Καμένο Βουνό» προφανώς για την ευχαρίστηση του Μ. Καμίτζου σημειώνει, αν και προσδευτικός και συνεπέστατος δημοτικιστής, πως τόγραψε το θεριστή το 1973 στη Μήθυμνα.

Από τόσες συζητήσεις που είχα με τον Μ. Καμίτσο μια μόνο κατέγραψα.

ο “ασυμβίβαστος” 1884-1979

“Ο ποιητής της ερημιάς και της αμεσότητας”

(Βάσος Βαρίκας)

“Ο τραγικός καβαλάρης της λεβεντιάς”

(Μήτσος Τσιάμης)

“Ο ποιητής που γκρέμισε τους φραγμούς της συμβατικότητας
και υψώθηκε ωραίος και ακέραιος”

(Βασίλης Τζανακάρης)

του Αριστείδη Κ. ΓΙΑΠΑΛΗ

Είναι σε τετράφυλλο, επιστολόχαρτο της εποχής, τη διαβάζω:

— Τώρα θέλω να πάρω μαζί μου το χάρο να χορέψωμε
δυνατά και να πηδήσωμε αντάμα στην άβυσσο.

Αυτά μου είπε ο Μ. Καμίτζος το μεσημέρι εκείνο του Μαγιού
(το 1978) στον εξώστη του καφενείου του Περικλή, με την άπαρ-
τη θέα στο Αιγαίο μας.

— Αν μπορούσες Μήτσο του απάντησα, να τον παράσερνες μια για
πάντα στην άβυσσο, τι καλό θάταν...

Αστράψαν τα μάτια του με κοίταξε με την αδρή εκείνη τρυφε-
ρότητα που την έκανε πιό έντονη ο ελαφρός στραβισμός του,
και μου είπε:

Πόσο θάθελα έτσι να τον νικούσα και ν’ άφηνα στους άλλους να χαι-
ρωνται την ομορφιά, την απλή, αγνή, ανεπανάληπτη ομορφιά της φύ-
σης, τα λουλούδια, τα ζωντανά και τα πλάσματα όλα του Θεού που λα-
τρεύω.

Για τους πολλούς βέβαια το στοίχημα αυτό, δεν έχει νόημα.

Ο χάρος δεν παραμερίζεται

Και όμως...

Η αισιόδοξη παρουσία του αιωνόβιου Μ. Καμίτζου πάνω στα
καλντερίμια της Μήθυμνας, το πάθος του για την ομορφιά, η ευ-
αισθησία του για την πλάση όλη μετουσιωμένη σε ποίημα και
τραγούδι τι άλλο σημαίνει παρά μια νίκη στο χάρο.

Με τον τρόπο του ο Καμίτζος νικούσε... παραμερίζοντας το
χάρο.

Νικούσε... δίνοντας νόημα ζωής στην γκρίζα καθημερινότη-
τα.

Νικούσε... τον αργό θάνατο της φθοράς ενός βίου συμβατι-
κού και αντιπονητικού, άχρωμου και αντιερωτικού.

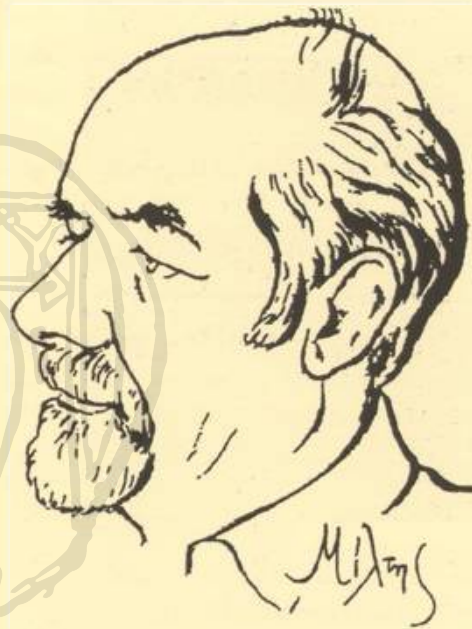
Και τώρα σε μας

«που τ’ όνειρά μας έγιναν οι πενταροδεκάρες» αυτόν που ονειρευ-
όταν «σαν έβλεπε τ’ άστρα να περνούν»

μας στέλνει ένα μήνυμα απλό, αλλά διαχρονικό. Μιά προ-
τροπή στην κλασική του νουβέλα «Στο Σαχίν».

— «Αν κωνηγάμε το εύκολο θαρρείς πως θα φτάσουμε πουθενά; Παι-
δί μου, είναι μακρύς και δύσκολος ο δρόμος του καλού, γιατί το καλό του
Θεού, ο Αλλάχ, είναι πολύ ψηλά».

Και εδώ έρχεται η δεύτερη προτροπή του με αναφορά και πά-
λι στη μητέρα φύση.



«Φύτεψε μες στη γλάστρα σου
το ρόδο του Γενάρη
και μη ρωτάς αν θα το βρη
το κρύο, η παγωνιά
μπορεί και κάποιας άνοιξης
ξάφνα πνοή να πάρη
και να γιομίση ο κήπος σου
φως, χρώμα κι’ ευωδιά»

Η πρόκληση είναι εδώ: Ας προσπαθήσει να
φυτέψει ο καθένας μας στον κοινό μας κήπο,
την πατρίδα μας, το δικό του λουλούδι, με το
δικό του χρώμα, με το δικό του άρωμα.

Και όλα τούτα ας ελπίσωμε πως θα... ανθο-
φορίσουν.

Αυτή η ελπίδα ήταν πάντα χρήσιμη.

Στους μελαγχολικούς καιρούς μας είναι
απαραίτητη.

Και παρακαλώ θερμά ας μη κρίνει κάποιος
μίζερος σοφολογιώτατος την τεχνική του στι-
χουργήματος.

«Το μήνυμα της ποίησης
δεν είναι μόνο στίχος»



Καράβια στον Πειραιά

Ο Αλέξανδρος Βακιρτζής γεννήθηκε το 1952 στον Πειραιά, από γονείς ζωγράφους. Μεγαλώνοντας σ' ένα καλλιτεχνικό περιβάλλον, πέρασε, όπως ήταν φυσικό, τα παιδικά του χρόνια γεμάτα καλλιτεχνικές ανησυχίες. Έτσι, άρχισε μουσικές σπουδές φοιτώντας στο Ωδείο σε τάξεις πιάνου και κρουστών. Παράλληλα, συμμετείχε σε μουσικά σύνολα της εποχής εκείνης.

Σε ηλικία 18 χρόνων τον κέρδισε η τέχνη της ζωγραφικής. Το 1982 φεύγει από την Ελλάδα για να εγκατασταθεί μόνιμα στη Γαλλία. Με αφετηρία τη Γαλλία ταξιδεύει παρουσιάζοντας τη δουλειά του σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες. Τα τελευταία χρόνια έχει το ατελιέ του στην Αθήνα και μοιράζει το χρόνο του μεταξύ Αθήνας και Νότιας Γαλλίας. Είναι μέλος του Maison d' Artistes του Παρισιού.

Έργα του υπάρχουν σε πολλές δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα, Γαλλία, Ελβετία, Ολλανδία, Γερμανία και Η.Π.Α.

Ο Αλέξανδρος και το Ευδιέξοδο

του Δημήτρη ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΥ*

Με ενοχλούν όλες και όλοι εκείνοι, της σέκτας του τριχοσκιτικού τεχνοκριτικισμού, που αφαιρούν από τον εικαστικό δημιουργό την εσωτερική του φυσιογνωμία και τον αντιμετωπίζουν ως ένα πλαστικοποιημένο ον, που οφείλει να συνυπάγεται στις δικές τους φόρμες σκέψεις και νόρμες άποψης, τις συνήθως βέβαια σχετιζόμενες με την αβασάνιστη χρήση και διαχείριση του εσμού των -ισμών...

*Με ενοχλούν. Διότι έτσι, αναπαράγουν την τυπική λογική της αυθαίρετης παρέμβασης ανάμεσα στον δημιουργό και τον θεατή του, αποπειρώμενοι να χειραγωγήσουν τον τελευταίο σε βάρος του πρώτου και να αποσύρουν τον πρώτο από την ευθεία δυνατότητα της άμεσης επαφής του με τον δεύτερο.

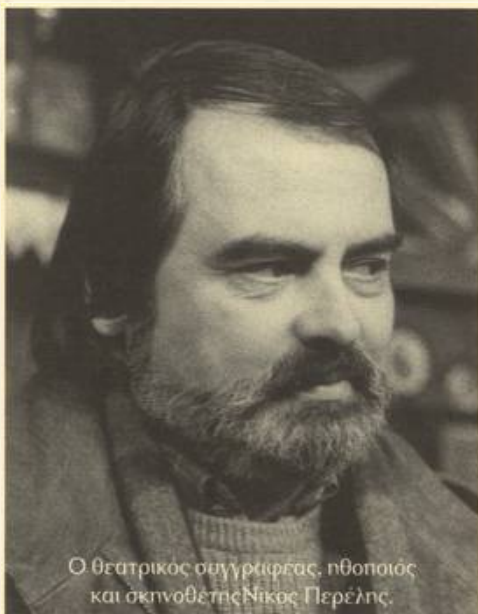
*Αρκετοί εικαστικοί δημιουργοί όμως, συχνά το εισπράττουν αυτό, ως καταξιώτικό διακύβευμα, κοντολογίς δέχονται και αποδέχονται τις ρετσέτες των περί την Τέχνη των «Εικαστών», διατριβόντων, που ασκούν την εξουσιαστική επιμελητεία των κανόνων της Τέχνης αυτής, έτσι όπως ανέκαθεν τους φυλάκισε το δικό τους διευθυντήριο, στα αφυδατωμένα και δύσψυχα δικά τους υπαρξιακά δεδομένα.

*Κι αυτό γιατί ο σημερινός μαχητής της σμίλης και του χρωστήρα, βιώνοντας μιαν εποχή πνευματικά ανήλιαγη και τεχνοκρατούμενη μεν, συστηματικά Αντίτεχνη όμως, έχει ανάγκη από τον «επίσημο» λόγο, που θα του ανοίξει κάποιες πόρτες, ή θα του κρατήσει κάποιες άλλες ανοιχτές, για να μπορέσει να περάσει κι αυτός με το όποιο έργο του, τουλάχιστον σε μια στοιχειωδώς προνομιακή «σειρά» μέσα στο ψυχοπαθητικό πανηγυράκι της οριζόντιας, θεαματικοποιημένης και μαξιμαλιστικά αυτορυθμιζόμενης πια, αγοράς της Τέχνης.

*Καμιά φορά όμως, οι συγκυρίες το φέρνουν έτσι, ώστε να κληθεί να παρουσιάσει τον Εικαστικό Δημιουργό, ένας «εκτός σχεδίου» επισκέπτης των έργων του. Όπως γίνεται εδώ τώρα, στον ιστορικό «Ζυγό», όπου ο Αλέξαν-



Συμπνεύματα Αθηνάς, Ακκουαίης, Γης και Νίκης. Λαδί σε καμβά.



Ο θεατρικός συγγραφέας, ηθοποιός και σκηνοθέτης Νίκος Περέλης.

Νίκος Περέλης

Ο "Κώδικας της Μάσκας"

Ο Δήμαρχος Μυτιλήνης Νάσος Γιακαλής τιμώντας, κατά τη βιβλιοπαρουσίαση στις 23 Αυγ. 2010, τον συμπατριώτη μας Νίκο Περέλη, Ηθοποιό - Σκηνοθέτη - Συγγραφέα του επέδωσε το "Μετάλλιο της πόλης"

“Γ

ια μια ακόμα φορά, μια...στάση στη ζωή του ΝΙΚΟΥ ΠΕΡΕΛΗ. Μια από τις πολλές στάσεις, τις άξιες προσοχής που αποδεικνύουν ότι ο «άνθρωπος γεννιέται, δεν γίνεται» και γίνεται αυτό για το οποίο γεννιέται αν δεν λυγίσει στο δρόμο του από τις...συμπληγάδες που υποχρεούται να περάσει.

Πρωτοβουλία του Δήμου, παρουσιάστηκε προχθές στο χώρο μεταξύ Μουσείου Θεοφίλου και Μουσείου Τεριάντ, πλάι στο Εκκλησάκι, το νέο βιβλίο του ΝΙΚΟΥ ΠΕΡΕΛΗ με τον τίτλο «Ο ΚΩΔΙΚΑΣ της ΜΑΣΚΑΣ» (εκδόσεις "Προσκήνιο" - Άγγ. Σιδεράτος - Αθήνα 2009). Η μικρή πλατεία μπροστά στην Εκκλησιά γέμισε από Μυτιληνιούς που εκτιμούν τις τέχνες και τα γράμματα.

Ο συντονιστής της παρουσίασης ήταν ο σκηνοθέτης - εκδότης Άγγελος Σιδεράτος. Κύριος εισηγητής ήταν ο ποιητής, πεζογράφος Φαίδων Θεοφίλου. Ωραιοί ως αφηγητές προσωπικών εμπειριών ήταν ο δικηγόρος Γιάννης Κακουλίδης, για πολλά χρόνια, φίλος του ΝΙΚΟΥ ΠΕΡΕΛΗ.

Πρώτος χαιρέτησε τον ΝΙΚΟ ο Δήμαρχος Μυτιλήνης Νάσος Γιακαλής, ενώ πριν διαβάστηκαν χαιρετισμοί του Υφυπουργού Νίκου Σηφουνάκη και του Νομάρχη Παύλου Βογιατζή.

Πέρα από τα αληθινά και επαινετικά που είπε ο Δήμαρχος, τίμησε τον Νίκο Περέλη, δίνοντάς του το Μετάλλιο της πόλης.

Όλοι οι ομιλητές, και ο άλλος καλός, από τα μαθητικά τους χρόνια φίλος του Νίκου, Βαγγέλης Μητρέλιας, διηγήθηκαν με τον τρόπο τους κάνοντας συνεχείς αναφορές στο βιβλίο την επιμονή και την δυνατή θέληση του Νίκου να ασχοληθεί ή μάλλον να αφιερωθεί στο ΘΕΑΤΡΟ από όλα τα ...μετερίζια. Του ΗΘΟΠΟΙΟΥ που ερμήνευσε τέλεια μεγάλους ρόλους, του ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ, αφού έγραψε πολλά θεατρικά έργα, που όλα ανέβηκαν σε θέατρα των Αθηνών και έκαναν επιτυχίες αξιοσημείωτες, του ΣΚΗΝΟΘΕΤΗ δεδομένου ότι σε πολλά Θέατρα και στην Πειραματική Σκηνή του ΕΘΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ σκηνοθέτησε δύσκολα έργα.

Το βιβλίο «Ο ΚΩΔΙΚΑΣ ΤΗΣ ΜΑΣΚΑΣ» δεν περιορίζεται στα του ΘΕΑΤΡΟΥ. Είναι μια θεώρηση της σύγχρονης ζωής που βαρύνεται με μύρια όσα κακά και που μπορεί μέσα από την τέχνη και ιδιαίτερα μέσα από την παιδεία του Θεάτρου να εμπνεύσει τους ανθρώπους για να βρουν την άλλη, την ειρηνική, την πνευματική ομορφιά που αναμφίβολα θα κάνει ευτυχισμένο τον άνθρωπο.

Είναι έργο και αυτοβιογραφικό και κριτικό και καθοδηγητικό σε μια ορθή δεοντολογία. Αποσπάσματα από το βιβλίο, διάβασαν, οι ηθοποιοί Ντέση Κομνηνού και η Ευαγγελία Τζαφέρη, απ' τη θεατρική ομάδα του ΦΟΜ και η Εύα Γιαννίκου απ' το Θεατρικό Εργαστήρι Δήμου Μυτιλήνης

Τελευταίος ο Νίκος Περέλης, συγκινημένος από τα όσα άκουσε και θυμήθηκε, ευχαρίστησε τον Δήμαρχο για την πρωτοβουλία του να τον τιμήσει και υπέγραψε αρκετά αντίτυπα του βιβλίου του. ”

Χαιρετισμός

που απύθυνε κατά την εκδήλωση ο συγγραφέας

Τάκης ΧΑΤΖΗΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Με τον ΝΙΚΟ ΠΕΡΕΛΗ με συνδέει μια φιλία πολλών χρόνων, και ξέρω τις προσπάθειες και τους αγώνες του πρώτα να εδραιώσει τον εαυτό του μέσα στο χάος μιας μεγαλούπολης, κι έπειτα να στήσει, πάλι μέσα σ' αυτό το χάος, τις ιδέες του και τα οράματά του.

Τα κατάφερε; Ιδού το μεγάλο ερωτηματικό, στο οποίο, ωστόσο, η απάντηση δεν μπορεί να δοθεί μονολεκτικά.

Ο ίδιος ο Περέλης το επιχειρεί μ' ένα ολόκληρο βιβλίο, 500 σελίδων και άνω - με τον «Κώδικα της Μάσκας» που παρουσιάζεται σήμερα. Είναι ένα βιβλίο γραμμένο με παρηγοσία, με ευθύτητα, με ειλικρίνεια, με αγάπη, αλλά και με πόνο ψυχής.

Εμείς μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι ο Νίκος δεν πρόδωσε ποτέ τις ιδέες και τα οράματα που είπα πιο πάνω. Πιστός στις προοπτικές που χάραξε απ' τη νιότη του, πάλεψε, και παλεύει ακόμα, να υλοποιήσει, για το καλό των συνανθρώπων του, τον ιδεατό του κόσμο, μέσα απ' τους δρόμους και τις αγωνίες ενός καθαρού λαϊκού θεάτρου, άξιου να ολοκληρώνει τον προορισμό μας πάνω στη γη.

Του ευχόμαστε μ' όλη μας την καρδιά να κλείσει με επιτυχία τις προσπάθειές του.



Μια συναρπαστική Διαδρομή

Αναφορά στο βιβλίο του Νίκου Περέλη
“Ο Κώδικας της Μάσκας”

Από την ομιλία του ποιητή, πεζογράφου **Φαίδωνα ΘΕΟΦΙΛΟΥ**

Αν επιχειρούσα να συνοψίσω τον καλλιτεχνικό ορίζοντα του Περέλη σε δύο στίχους μου, οι στίχοι αυτοί θα ήταν: *«Τον καθαρό το Λόγο να φιλάς στο στόμα, για να γίνει σφυγμός, στο σώμα όλου του κόσμου».* Γνώρισα προσωπικά το Νίκο Περέλη το 2002 στο Εθνικό Θέατρο, όταν ήταν διευθυντής της Πειραματικής Σκηνης του Εθνικού...

Στον Περέλη διέκρινα: Προσήλωση στο στόχο του για ένα θέατρο σχολείο των πολιτών, πάθος ασίγαστο για την Τέχνη του, αγάπη στους νέους ηθοποιούς που τους έδωσε χώρο και ελευθερία θεατρικής δράσης στο Εθνικό. Ο Περέλης πιστεύοντας ότι ο ηθοποιός πρέπει να έχει μια ευρύτατη παιδεία και όχι μόνο αυτήν της δραματικής σχολής, οργάνωσε σεμινάρια με καθηγητές, που δίδαξαν τους νέους ηθοποιούς και σπουδαστές του Εθνικού σε ποικίλα πεδία της ανθρώπινης γνώσης, που είχαν βέβαια συνάφεια με την Τέχνη...

Εκεί λοιπόν, στο Εθνικό, είχα την τύχη να παρακολουθήσω μια μοναδική παράσταση με τίτλο *«Οι μηχανές του δόλου και του τρόμου»*. Ήταν μια παράσταση - σύνθεση που είχε κάνει ο Περέλης, με τρεις τραγωδίες του Ατρείδικού κύκλου του Ευριπίδη, προσαρμοσμένες στη σύγχρονη πραγματικότητα. Ένα ευφρές στη σύνθεση του έργο, με διαχρονικές αξίες και απίστευτη δραστικότητα στη ψυχή και το πνεύμα του θεατή. Η γνωριμία μου με τον σκηνοθέτη-συγγραφέα, συνεχίστηκε μέσα από το έργο *«Η Νύχτα της Φωπιάς»* στο θέατρο Ιλίσια. Ένα έργο που ο Περέλης έπλεξε με υλικό από κείμενα ειδήσεων, ανταποκρίσεων, κείμενα ιστορικά, ποιητικά, αφηγήσεις κ.ά. και σκηνοθέτησε με ιστορική ακρίβεια και ποιητική ευφυΐα. Επί σκηνης ξεδιπλώθηκε όλο το δράμα του λαού της Μικρασίας, που πίστεψε, ήλπισε, που απατήθηκε και τέλος ούρθηκε στο θάνατο και στον ξεριζωμό.

Μετά τον ξανασυνάντησα στον *«Εχθρό του λαού»*, του Ίψεν με τον ίδιο στον κεντρικό ρόλο. Παρ' όλο που ήξερα, (είχα ακούσει) ότι πρόκειται για έναν εξαιρετικό

ηθοποιό που- όπως λεν- αυτοκτόνησε για να διαθέσει τον εαυτό του στην σκηνοθεσία, με ξάφνιασε η καθαρή του υπόκριση, το πάθος του, η ευαισθησία του και η τεχνική του- προσόντα που δεν τα περιμένεις σε βρασμό από κάποιον που δεν τα εξασκεί καθημερινά. Δυστυχώς ο Περέλης, για λόγους που εξηγεί στο βιβλίο του, διέκοψε τη λαμπρή του πορεία στην υποκριτική και αφοσιώθηκε στη σκηνοθεσία, στη συγγραφή και στη διδασκαλία. Ελάχιστες είναι οι φορές που επέτρεψε στον εαυτό του να συμμετέχει στη διανομή κάποιου έργου. Οι κριτικοί που τον είδαν να παίζει τον Χαμ στο *«Τέλος του παιχνιδιού»* του Μπέκετ, στο θέατρο Πολιτεία, (ο **Πολενάκης, ο Χατζηδάκης, ο Χρησιτίδης**) δήλωσαν ξαφνιασμένοι κι έγραψαν: *«Λίγοι είναι αυτοί που γνωρίζουν πόσο καλός ηθοποιός είναι ο γνωστός σκηνοθέτης. Μας είχε εντυπωσιάσει στο θέατρο «3ης Σεπτεμβρίου» που έπαιξε τον Κρόγκοταντ στη «Νόρα» του Ίψεν. Ήταν έξοχος. Παρ' όλ' αυτά, βλέποντάς τον στο ρόλο του Χαμ, μας εντυπωσίασε ισχυρότερα. Ένας καλλιτεχνικός άθλος μεγάλου διαμετρήματος».*

Όταν πρωτοδιάβασα το βιβλίο του **«Ο κώδικας της Μάσκας»**, το ρυθμό της ανάγνωσης μου την επέβαλλε το ίδιο το βιβλίο. Ρυθμός ταχύς με τις σελίδες να περιμένουν η μια το γύρισμα της άλλης. Έτσι, κάθε πρωί, μοιραζόμουν τη περιπετειώδη διαδρομή ενός ανθρώπου, που ξεκίνησε απ' τη σκληρή δεκαετία του 40 και του εμφυλίου, συνέχιζε στα μαθητικά χρόνια της νοσταλγικής εκείνης εποχής της Μυτιλήνης όπου φτερουγίζει μονίμως ο έρωτας και κάνει τις νεανικές καρδιές, την κάθε μια ξεχωριστά, να νομίζει ότι ο έρωτας υπάρχει μόνο γι αυτήν. Ο Περέλης κάνει την πρόβα τζενεράλε των ονείρων του στη **Μυτιλήνη**, συμμετέχοντας στον Ερασιτεχνικό θεατρικό όμιλο **«Το Μπουρίνι»**, όπου με παρέα τον **Αργύρη Ευστρατιάδη**, τον αδελφό μου **Νάσο**, το **Βαγγέλη Μητρέλια**, τη **Μεσσηνέζη**, τον **Κυπριωτέλλη**, τη **Νίκη Αναγνώστου**, τον **Λουκίδη**, τον **Πετριανό**, τον **Αφρονδάκη**, τον **Αλατερό**, τον **Καραβανιάν**, τον **Πασπάτη**, δοκιμάζει τον πρώτο διάλογο με το κοινό των παραστάσεων.

Η ελπίδα και η πίστη τον συντροφεύουν και δημιουργούν το στόχο του για τη μεγάλη θεατρική του πορεία, που συνεχίζεται στην Αθήνα, με σπουδές στη δραματική σχολή του Εθνικού, ύστερα στο Κεμπέκ του Καναδά όπου σπουδάζει στο πανεπιστήμιο **LAVAL** Θεατρολογία-σκηνοθεσία. Διδάσκει στο κονσερβατουάρ του Κεμπέκ και σκηνοθετεί σε θέατρα του Μόντρεαλ και του Κεμπέκ, Τρωάδες του Ευριπίδη, Γαλιλαίο του Μπρεχτ, Ντάριο Φο, Σοφοκλή και νεοελληνικά έργα

Ο Ηλίας Βενέζης για τον Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη

του Στρατή Αλ. Μολίνου, συγγραφέα *

Ο ΗΛΙΑΣ BENEZΗΣ· Αϊβαλιώτης την καταγωγή έμεινε από το 1923, ως πρόσφυγας, για αρκετό διάστημα στη Λέσβο την οποία αγάπησε πολύ και επισκεπτόταν μετέπειτα συχνά. Ο τάφος του βρίσκεται στη Μήθυμνα, η δε εξοχική του κατοικία στην Εφταλού, εκεί, όπου γεννήθηκε κι έζησε τα παιδικά του χρόνια ο μεγάλος δημοτικιστής Αργύρης Εφταλιώτης.

Ακαδημαϊκός, γνωστός για τα λογοτεχνικά του έργα «Γαλήνη», «Αιολική γη», «Αιγαίο», προπαντός το «Νούμερο 31328» και τόσα άλλα.

Στον Αιολέα τούτο λογοτέχνη, δόθηκε συχνά η ευκαιρία να μιλήσει για τον Παπαδιαμάντη όχι τόσο για να σχολιάσει την εργογραφία του ή τον ίδιο ως προσωπικότητα των γραμμάτων μας, όσο για να στηριχθεί πάνω στη συγγραφική του δεινότητα και να αντλήσει δύναμη ψυχής. Έχουν καταγραφεί διάφορες τέτοιες εκφράσεις του Βενέζη και μια - δυό, οι πιο σημαντικές, μεταφέρονται στο χώρο τούτο όπως εντοπίστηκαν στα διάφορα λογοτεχνικά έντυπα λόγου χάριν:

Στη «Νέα Εστία» - και πάλι του 1941- στη σελ. 79 ο αναγνώστης συναντά το ωραιότατο κείμενο του Βενέζη με τίτλο «Δύναμη γαλήνης» όπου περιγράφει σκηνή από τα νεανικά του Χριστούγεννα, κατά το έτος 1922 όταν έκανε καταναγκαστική εργασία στα περιβόητα «αμελέταμπουρού» των νεοτούρκων, στο χωριό Κιρκαγάτς.

Μέσα στην απόγνωση του βάρβαρου καταναγκασμού, νύχτα μεγάλης γιορτής, οι σύντροφοί του κι ο ίδιος εί-

χαν την ευτυχία να τους πέσει στα χέρια ένα ξεσχισμένο φυλλάδιο που μεταξύ άλλων περιείχε και το διήγημα του Παπαδιαμάντη «Υπό την βασιλικήν δρύν».

Λέει λοιπόν ο Βενέζης. «Πλησιάζω στη φωτιά κι αρχίζω να τους διαβάζω με μάτια που τα ύγραινε ο καπνός»:

«Όταν παιδίον διηρχόμην εκεί πλησίον, επί οναρίου οχούμενος, δια να υπάγω να απολαύσω τας αγροτικές μας πανηγύρεις, των ημερών του Πάσχα, του Αγίου Γεωργίου και της Πρωτομαγιάς, ερρέμβαζον γλυκά μη χορταίνων να θαυμάζω περικαλλές δένδρον, μεμονωμένον, πελώριον, μίαν βασιλικήν δρύν. Οποίον μεγαλείον είχαν!

Οι κλάδοι της χλωρόφαιοι, κατάμεστοι, κραταιοί, οι κλώνες της, γαμφοί ως η κατατομή του αετού, ούλοι ως η χαίτη του λέοντος, προείχον αναδεδημένοι ως βασιλικά στέμματα. Και ήτον εκείνη άνασσα του δρυμού, δέσποινα αγρίας καλλονής, βασίλισσα της δρόσου...»

Ας προσπαθήσει ο αναγνώστης να νοιώσει τι βάλασμο έσταξε η ανάγνωση του νεαρού Βενέζη στις ψυχές των απλοϊκών εκείνων κακοπαθιασμένων ανθρω-



Ηλίας Βενέζης, 1898 - 1973



Αλέξ. Παπαδιαμάντης, 1851 - 1911

πων, το βράδυ των Χριστουγέννων, καθώς ξαπόσταζαν ύστερα από το ατέλειωτο, ολόημερο, βασανιστικό σπάσιμο της πέτρας στα τάγματα του θανάτου... ακούγοντας Παπαδιαμάντη!

Στο περιοδικό «Ακτή» του 2001, εντοπίζεται το κείμενο του Αρχιμ. **Ανανία Κουστένη** με τίτλο «Ο ιερέας στον Παπαδιαμάντη» όπου σε κάποιο σημείο αναφέρει τα ακόλουθα και σχεδόν επαναλαμβάνει με το δικό του βέβαια ύφος, αυτά που πιο πάνω σημειώθηκαν:

«Αναφέρει ο Μικρασιάτης λογοτέχνης και μακαριστός πλέον **Ηλίας Βενέζης** πως, ενώ ευρίσκοντο στα περίφημα τάγματα εργασίας κι έμεναν σ' ένα σταύλο κλεισμένοι, βρήκε κάποιος πεταμένο μέσα εκεί ένα φύλλο από περιοδικό και άρχισε να το διαβάζει, για να περνά η ώρα. Και καθώς εδιάβαζε άρχισαν όλοι ν' ακούνε μ' ενδιαφέρον. Μαλάκωσαν και γαλήνεψαν οι ταλαιπώρες ψυχές τους. Και καθώς τελείωσε το διάβασμα, έβγαλαν όλοι ανακουφισμένοι μια φωνή:

-Ρε, αυτό ήταν Εραγγέλιο. Λες κι είμαστε στην Εκκλησία! Και τι λέτε πως ήταν; Ένα κομμάτι απ' το διήγημα του Παπαδιαμάντη 'Υπό την βασιλικήν Δρύν».

Τέλος, στο «Μνημόσυνο του Αλεξ. Παπαδιαμάντη, εβδομήντα χρόνια από την κοίμηση του» του 1981, εντοπίζεται η πιο κάτω, γεμάτη συναισθηματισμό, σύντομη αναφορά:

«Α, τι καλά, κυρ-Αλέξανδρε, που έφυγες τότε, από τον κόσμο ετούτον, έτος 1911. Τώρα που σε θυμόμαστε, αντί για ο,τιδήποτε άλλο καθαρά χριστιανικό που θα ελέγαμε επικαιρώς, προτιμούμε να θυμηθούμε το πώς έφυγες, το πώς αποχαιρέτησες την Αθήνα για να πας να πεθάνεις στη Σκιάθο.

Αυτά τα γράφει ο **Ηλίας Βενέζης**, (Ακρόπολις, 1 Απριλίου 1973), σε ημέρες μεγάλων εορτών της Ορθοδοξίας».

Ετσι αρχίζει, με το απόσπασμα αυτό, το κείμενο του ο **Ν. Δ. Καρούζος** τιτλοφορούμενο «Ο δύστοχος Σκιαθίτης λιγάκι πριν απ' το θάνατο», το οποίο είναι πραγματικά εξαιρετο.

Και βέβαια, παίρνει ανάλογη αξία καθώς προλογίζεται από τις μεστές σκέψεις του Βενέζη. ●

* Από το βιβλίο του «Ο Αλεξ. Παπαδιαμάντης και οι λόγιοι της Αιολίδας», Αθήνα, 2003, σ. 17

Μίλτου και Ιωάννου ΚΟΥΝΤΟΥΡΑ

στη γενέτειρά τους
ΣΚΟΠΕΛΟ ΓΕΡΑΣ

Το Πολιτιστικό Κέντρο Φιλοτεχνικός Όμιλος Μυτιλήνης «Ο Θεόφιλος» και ο Φιλοτεχνικός Όμιλος Χίου υπό την αιγίδα, και στήριξη του Δήμου Γέρας συνδιοργάνωσαν στις 14 Ιουλίου 2010, βραδιά Τιμής και Μνήμης των αδελφών ΚΟΥΝΤΟΥΡΑ στη γενέτειρά τους τον Σκόπελο Γέρας, στον αυλίο χώρο του Πνευματικού Κέντρου Σκοπέλου.

* Η παρουσία των ανθρώπων των Γραμμάτων και Τέχνης, πολιτιστικών παραγόντων και πλήθους κόσμου ήταν εντυπωσιακή και άκρως συγκινητική.

* Με παρουσιαστή-συντονιστή της εκδήλωσης τον πρόεδρο του ΦΟΜ **Περικλή Μασρογιάννη**, μίλησαν για τη ζωή και το έργο των αδελφών Κουντουρά ο ιατρός-συγγραφέας **Μάκης Αξιώτης**: «Μ. Κουντουράς, Γέρα, χθες και σήμερα».

Ο λογοτέχνης **Αλφόνσος Δελής**: «Μ. Κουντουράς, Ένας οραματιστής». Ο εκπαιδευτικός-λογοτέχνης **Αριστείδης Καλάργαλης**: «Μ. Κουντουράς, Ένα γράμμα του, μια συνέντευξη». Ο εκ Χίου ιατρός-συγγραφέας **Ανδρέας Μιχαηλίδης**: «Ιωάννης Κουντουράς, Ένας μεγάλος ιατρός και σπουδαίος κοινωνικός παράγων της Χίου». Ο φιλόλογος - πρόεδρος της Εταιρείας Αιολικών Μελετών **Ραφαήλ Παπαδέλλης**: «Μ. Κουντουράς και το Διδασκαλείο Θηλέων Θεσσαλονίκης».

* Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους και απηύθυναν χαιρετισμό ο Δήμαρχος Γέρας **Σωτήρης Ζαμπράκης**, ο εκ Χίου Πρόεδρος του ΦΟΧ **Ιωάννης Καραλής** και ο γυιός του **Μίλτου**, **Λίνος Κουντουράς**. Παρόντες ήσαν και λοιποί συγγενείς: το ζεύγος **Ιωάννη Βουλιουρή**, η υπεύθυνη του Αρχείου Κουντουρά **Ευαγγελία Καπετάνου** και άλλοι συγγενείς από τον Σκόπελο. Επίσης διαβάστηκαν τα συγχαρητήρια γράμματα του Υπουργού **Νικ. Σηφουνάκη** και του Νομάρχη Λέσβου **Π. Βογιατζή**.

Σημειώνουμε, ότι η τιμητική αυτή Βραδιά Μνήμης των αδελφών Κουντουρά, πραγματοποιήθηκε το πρώτον στη Χίο, στο «Ομήρειο» στις 25.2.2010, στο πλαίσιο της πολύτιμης συνεργασίας των δυο ιστορικών φιλοτεχνικών ομίλων, Χίου και Μυτιλήνης.

Π.Μ.



Συνέχεια από τη σελ. 11

μεταφρασμένα από τον Ζακ Μπονσάρ. Έργα των Σκούρτη, του Ζιώγα, του Μάτεσι).

Στο Μόντρεαλ δημιουργεί 2 Θέατρα: Το *Τεάτρ Ποπουλαίρ* και το *Τεάτρ ντεζ Ιμιγκράν*. Παρακολουθεί τη Θεατρική πράξη στη Ν. Υόρκη, στο Βέρμοντ, στο Παρίσι, στη Μόσχα και στο Βουκουρέστι. Στην Ελλάδα επιστρέφει με πρόσκληση του *Σπύρου Ευαγγελάτου* για συνεργασία στο κρατικό θέατρο Βορείου Ελλάδας, όπου ανεβάζει τον «Κύκλο με την κιμωλία» του Μπρεχτ, «Το χορό του λοχία Μασγκρέιβ» του Άρντεν, τους «Παλαιότες» του Λεοβίου επίσης συγγραφέα **Στρατή Καρρά** και τα «Παντρολογήματα» του Γκόγκολ. Κατεβαίνει στην Αθήνα και συνεργάζεται με το θέατρο Βεργή, με το θέατρο Καισαριανής, με το Εθνικό Θέατρο, όπου ανεβάζει για πρώτη φορά στην Ελλάδα το συγκλονιστικό ντοκουμέντο του Πήτερ Βάις «*Η Ανάκριση*».

Στο θέατρο Αναλυτή, ανεβάζουν το πρώτο θεατρικό έργο του Περέλη, την «*Μπόμπα*» με τον Αντώνιου και τον Μεσσάρη. Δημιουργεί το «*Θέατρο 3ης Σεπτεμβρίου*», όπου ανεβάζει έργα δικά του όπως «*Η φελάχα Γιουλαλάμ*» που άφησε εποχή, και έργα Ίψεν, Στρίντμπεργκ, Γουέσπερ και άλλα. Αναλαμβάνει δ/ντής των ΔΗΠΕΘΕ Πάτρας και Ιωαννίνων και φέρνει για δεύτερη φορά δουλειά του στη Μυτιλήνη: «*Το ημέρωμα της στρίγγλας*» του Σαίξπηρ, που παίχτηκε στο κάστρο μας, με τον Αρζόγλου, τη Λύγαρη, τον Βακούση και πολλούς άλλους γνωστούς ηθοποιούς. Στο μεταξύ έχει κερδίσει το κρατικό βραβείο θεάτρου για το έργο του «*Η μοναξιά των σκουληκιών*» που ανεβαίνει στο Εθνικό θέατρο με δική του σκηνοθεσία και μπαίνει για πρώτη φορά στην **Επίδαυρο** το καλοκαίρι του 84 με τον «*Ιππόλοτο*» του Ευριπίδη. Από τότε έχει σκηνοθετήσει 6 τραγωδίες του Ευριπίδη: «*Εκάβη*» με την Παπαθανασίου, δεύτερη *Εκάβη* με την Κοταμανίδου, «*Ιφιγένεια στην Ταυρίδα*» με τη Βεργή, «*Τρωάδες*» «*Εκάβη*» «*Ιφιγένεια στην Αυλίδα*» με το Εθνικό θέατρο. Συνολικά έχει ανεβάσει στην Ελλάδα και στο εξωτερικό περίπου **150 έργα**.

Εκτός από το Κονσερβατουάρ του Κεμπέκ, δίδαξε θέατρο στη δραματική σχολή Κατσέλη, στη σχολή του ΚΘΒΕ, σε σεμινάρια καθηγητών μέσης εκπαίδευσης και για πολλά χρόνια στη σχολή Βεάκη. Το 1996, προτείνει τη δημιουργία της «*Πειραματικής Σκηνης του Εθνικού Θεάτρου*», την οργανώνει, και τη διευθύνει μέχρι το 2001. Το 2002, δημιουργεί με μαθητές του και φίλους, την «*Άλλη Σκηνή*» όπου παρουσιάζει την τριλογία του «*Το τελευταίο μήνυμα*», το σπονδυλωτό έργο «*Η πόλη στον πάτο*» και τον «*Εχθρό του λαού*» του Ίψεν. Η καλλιτεχνική πορεία του Περέλη διαγράφεται στο βιβλίο του «*Ο κώδικας της Μάσκας*» με τρόπο συναρπαστι-

κό, πάνω στο φόντο ενός αδυσώπητου κόσμου. Του κόσμου των σκοπιμοτήτων και των συμφερόντων κάθε μορφής εξουσίας. Της πολιτικής, της Τέχνης, της δημοσιογραφίας, της κριτικής, του πλούτου. Το βιβλίο, παρ' όλο που περιλαμβάνει μεγάλη ποικιλία στοιχείων από την προσωπική και καλλιτεχνική ζωή του συγγραφέα, δεν είναι το είδος που θα αποκαλούσαμε βιογραφία.

Είναι ένας χάρτης εθνικής αυτογνωσίας, που καταγράφει το πώς και το γιατί, που καταγράφει τις παθογένειες της χώρας και εκείνων που ορίζουν τις τύχες της σε κάθε τομέα, που καταγράφει το πώς και το γιατί της διαρκούς κρίσης του νεοελληνικού πολιτισμού. Το βιβλίο του Νίκου Περέλη «*Ο Κώδικας της Μάσκας*», είναι το πώς βλέπει και μιλά ένας καλλιτέχνης, για την ζωή, την κοινωνία, τις αξίες, την πολιτική, την Τέχνη, τον πολιτισμό.

Ο Περέλης είναι ένας ιδεολόγος της Τέχνης. Πιστεύει πως το θέατρο πρέπει να γίνει το σχολείο του Λαού που θα τον οδηγήσει στην αφύπνιση και στην Αυτογνωσία, θα καλλιεργήσει το πνεύμα του, και την Αισθητική του, έτσι ώστε η θέαση του για τη ζωή και η δράση του μέσα σ' αυτήν ν' αποκτήσει χαρακτηριστικά ουσίας και ποιότητας που θα απελευθερώσουν τον ίδιο το λαό αλλά και τη χώρα από τα δεσμά της μιζέ-

ριας. Η αλήθεια της ζωής, μέσα απ' αυτό το βιβλίο, γίνεται αλήθεια όλων μας, και η στάση ζωής και η στόχευση του έργου του Περέλη, δείχνει κατά τη γνώμη μου, πως τίποτα δεν χάνεται, αφού υπάρχει ως σπόρος «*εν υπνώσει*» για να σκάσει όταν θα ευνοήσουν οι κοινωνικές συνθήκες. Μέχρι τότε, ο σπόρος θα είναι παρών...

Δεν είναι όμως λίγες οι φορές, που οι μεγάλες εξάρσεις των κοινωνιών στηρίχτηκαν στην αμετακίνητη πίστη κάποιων ανθρώπων για ό,τι εντέχνως χαρακτηρίζεται ουτοπία. Ουτοπία, που όμως, όχι λίγες φορές, ανθίζει ως νέα και ρέουσα πραγματικότητα. Με αυτό το σκεπτικό, το βιβλίο, η ζωή και το έργο του σκηνοθέτη Νίκου Περέλη, που παρέμεινε σταθερός στο όραμα του, γίνεται το άλλοθι των ονείρων, όσων πιστεύουν και ελπίζουν ότι αυτή η ουτοπία θα μεταμορφωθεί σταδιακά, σε χειροπιαστή πραγματικότητα.

Για την ποιότητα του έργου και για το σπάνιο ήθος του, χαρακτηρίσα κάποτε τον Περέλη, σε ένα αφιέρωμα που έγινε γι αυτόν, «*Λαϊκό πρίγκιπα του νεοελληνικού θεάτρου*». Όπως διαπιστώνετε κι εσείς απόψε, με την πρωτοβουλία του Δημάρχου κ. Νάσου Γιακαλή, κάποτε και οι προφήτες, επιστρέφουν στον τόπο τους.

Πόρτες τ' Αϊβαλιού

Έκθεση Φωτογραφίας του Ηλία Μεφίρη

Στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Απολιθωμένου Δάσους Λέσβου



Έκθεση φωτογραφίας του **Ηλία Μεφίρη** με τίτλο «Πόρτες τ' Αϊβαλιού» φιλοξενείται στις εγκαταστάσεις του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Απολιθωμένου Δάσους Λέσβου στο Σίγρι, (25.8.2010 έως 25.9.2010).

Η έκθεση περιλαμβάνει εντυπωσιακές φωτογραφίες από την επίσκεψη του καλλιτέχνη φωτογράφου στο Αϊβαλί.

Οι φωτογραφίες έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς ο Μεφίρης μέσα από το φακό του προσπάθησε να αποτυπώσει την Ελληνικότητα του τόπου, έτσι όπως έμεινε μετά την Μικρασιατική Καταστροφή. Ένα «δυνατό» παράδειγμα είναι η φωτογραφία της φυλακής, εκεί που κρατιόταν φυλακισμένος ο συγγραφέας Ηλίας Βενέζης (1922), όπου τώρα στη θέση του έχει δημιουργηθεί μια ξενοδοχειακή μονάδα που ονομάζεται «*Agiasma Hotel*».

Μέσα από τις φωτογραφίες του Μεφίρη απεικονίζονται κιονόκρανα, πόρτες, ακόμα και στιγμές της καθημερινής ζωής των ανθρώπων στη γειτονική χώρα, που αποδεικνύουν ότι υπάρχουν ακόμη αναλλοίωτα με το πέρασμα του χρόνου τα ίδια πράγματα, τα ίδια ήθη και έθιμα, που πήραν φεύγοντας από τις προγονικές τους πατρίδες οι Έλληνες, «*Χαμένες μεν, ξεχασμένες όχι*», όπως υποστηρίζει ο φωτογράφος Ηλίας Μεφίρης.



ΚΕΝΤΡΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ



ΜΠΟΥΛΑ

Η πολυετής και πολυεπίπεδη προσφορά,
ξενόγλωσσης παιδείας στους νέους
και η επιτυχημένη τους επαγγελματική πορεία,
είναι η δική μας προσωπική καταξίωση!



I.S.S.N: 1791-4272

ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙΤΕ ΜΑΣ: Π. ΒΟΣΤΑΝΗ 10, ΜΥΤΙΛΗΝΗ
Η ΚΑΛΕΣΤΕ ΣΤΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ: 22510 26941, 22510 43977, 22510 25041